

Тема 1.4.3 Розрахунок гірничого кріплення на міцність

У горизонтальних виробках найбільш часто проявляється вертикальний гірський тиск. Після проведення гірничої виробки над нею утворюється склепіння природної рівноваги (рис.1). На кріплення будуть тиснути породи, що залягають в межах цього склепіння, але з урахуванням кута нахилу виробки. Більш детально гірський тиск та його прояви в гірничих виробках будуть розглянуті в наступних лекціях (Тема 1.5).

⇒ Розрахунок арки на міцність виконується, починаючи з визначення припущеної висоти склепіння природної рівноваги за формулою:

$$b = \frac{l}{f}, \text{ м} \quad (1)$$

де l – ширина виробки в проходці, м;

f – коефіцієнт міцності порід покрівлі по шкалі проф. М.М. Протодьяконова.

⇒ Інтенсивність навантаження на арку (рис.1) визначається за формулою:

$$q = b \cdot L \cdot \gamma, \text{ т/м} \quad (2)$$

де L – відстань між арками, м;

γ – щільність порід покрівлі, т/м³.

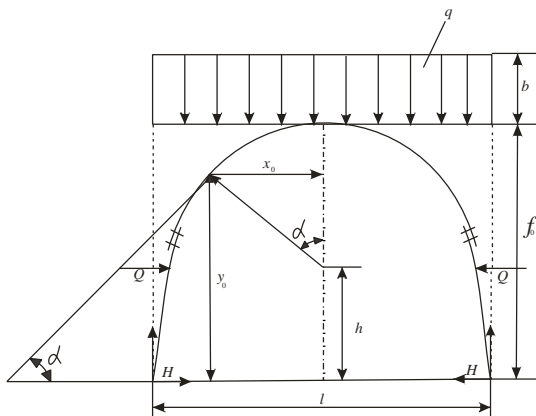

Рис. 1 - Схема до визначення інтенсивності навантаження на арку

⇒ Величина пружного опору бокових порід визначається за формулою:

$$Q_y = \kappa \frac{q}{100}, \text{ т} \quad (3)$$

де κ – коефіцієнт пружного опору, дорівнює шести-семикратній площі поперечного перерізу у світлу ($\kappa = (6 \div 7) S_{\text{св}}$).

⇒ Горизонтальний розпір визначається за формулою:

$$H = \frac{q \cdot l^2}{8f_0} - \frac{Q_y \cdot r}{f_0}, \text{ т} \quad (4)$$

де r – радіус осьової дуги, м;

f_0 – висота виробки в проходці, м.

⇒ Реакція опор розраховується за формулою:

$$A = B = \frac{q \cdot l}{2}, \text{ Т} \quad (5)$$

⇒ Координати небезпечного перерізу визначаються за формулами:

абсциса:
$$x_0 = \sqrt{r^2 - \frac{(H + Q_y)^2}{q^2}}, \text{ м} \quad (6)$$

ордината:
$$y_0 = \sqrt{r^2 - x_0^2} + h, \text{ м} \quad (7)$$

де h – відстань від підшви виробки до центра радіуса осової дуги, визначають за формулою:

$$h = f_0 - r \quad (8)$$

⇒ Момент опору визначається за формулою:

$$W = \frac{M_{\max}}{[\sigma_n]}, \text{ см}^3 \quad (9)$$

де $[\sigma_n]$ – допустиме напруження, для сталі марки Ст.5 приймається $[\sigma_n] = 1600 \text{ кг/см}^2$; $M_{\max}$ – максимальний згинальний момент при податливому кріпленні, визначається за формулою:

$$M_{\max} = A \cdot \left(\frac{l}{2} - x_0\right) - \frac{q}{2} \left(\frac{l}{2} - x_0\right)^2 - H \cdot y_0 - Q_y \cdot (y_0 - h), \text{ Т·м} \quad (10)$$

За визначеним моментом опору (W) згідно таблиці 1 обирається спеціальний взаємозамінний профіль з відповідним моментом опору W_1 (см^3) та площею поперечного перерізу F_1 (см^2).

Таблиця 1 - Характеристика спецпрофілів

Показники	СВП-19	СВП-22	СВП-27	СВП-33
Вага 1 м спецпрофілю, кг	19,2	21,9	27,0	33,39
Висота профілю, мм	102,0	110,0	123,0	137,0
Момент опору, см^3	61,3	74,8	100,2	133,5
Площа перерізу профілю, м^2	24,44	27,91	34,37	42,53

⇒ Вибраний взаємозамінний профіль необхідно перевірити на загальне напруження в небезпечному перерізі за формулою:

$$\sigma_0 = \frac{M_{\max}}{W_1} + \frac{N_{x.o.}}{F_1}, \text{ кг/см}^2 \quad (11)$$

де W_1 – момент опору, см^3 ;

F_1 – площа перерізу профілю, см^2 ;

$N_{x.o.}$ – сила осового стискання, кг.

⇒ Силу осового стискання розраховують за формулою:

$$N_{x.o.} = A \frac{x_0}{r} + q \left(\frac{l}{2} - x_0\right) \frac{x_0}{r} - H \frac{y_0 - h}{r} - Q_y \frac{y_0 - h}{r}, \text{ Т} \quad (12)$$

Якщо $[\sigma_0] < [\sigma_n]$, то для кріплення виробки прийняте кріплення з відповідного спецпрофілю СВП та з відстанню між арками L буде міцним.

Якщо $[\sigma_0] > [\sigma_n]$, то прийнята арка не буде міцною, необхідно зменшити відстань між арками, або вибрати більш важкий профіль.

Питання для самоконтролю

1. Наведіть основні положення розрахунку металевих аркових податливих кріплень.
2. Назвіть допустиме напруження для сталі марки Ст.5.
3. Скажіть, що означає умова $[\sigma_0] < [\sigma_n]$?

4. Скажіть, які міри необхідно прийняти, якщо загальне напруження в небезпечному перерізі $[\sigma_0]$ в результаті розрахунку вийшло більше, ніж значення допустимого напруження $[\sigma_n]$?